

GEOPOLITIKA

Komentáře:

Taylor, P. J. (1993) Geopolitical world orders. In Taylor, P. J. (ed.) Political geography of the twentieth century. A global analysis. Belhaven, London, str. 31-61.

Cyklickým vývojem prochází světová ekonomika a mě nikdy nenapadlo, že podobnými cykly může procházet i geopolitika. Ovšem v tomto případě je jistě daleko obtížnější jednotlivé cykly identifikovat. Světové dějiny a geopolitika jsou tak komplikované záležitosti, že je možné vždy najít podobné cykly „pokud se člověk bude hodně snažit...“ Nechci zpochybňovat článek, jen mě napadlo, že periodické střídání cyklů může být ve skutečnosti pouze čistě náhodný vývoj.

História je históriou. Můžeme však konstatovat, že Nemecko nebolo d'aleko od toho, aby získalo tzv. heartland. Geopolitický poriadok by sa asi vyvinul inak. Nebudem však d'alej takto polemizovať, pretože história je históriou rozhodnutí a Nemecko našťastie pre svet neurobilo tie správne, aby sa na vrchol hierarchie dostalo. V súčasnosti sme vo fáze, ktorá tu ešte nebola. USA sú dnes v pozícií, kedy svojou politikou ovplyvňujú celý svet priamo, či nepriamo. Je však nutné skonštatovať, že skoro každý z nás je istým spôsobom posluhovačom USA, a kto nie je ten je často označený za teroristu. Sme v dobe, kedy sa geopolitický svetový poriadok neudrzuje len pomocou vojenských zbraní. Vojenský arzenál sa totiž rozšíril a neponúka len rovinu fyzickú, ale aj rovinu psychickú. A kto sa v budúcnosti posunie na Olymp moci? Je pravdepodobné, že niektorý zo súčasných prudko sa rozvíjajúcich štátov, alebo to bude niektorý z arabských štátov? Je to otázka. Dopadnúť to môže však aj tak, že to bude USA forever, pretože po ňom už nič nebude.

Geopolitika se neustále vyvíjí. Lze identifikovat a rozlišit její významná vývojová historická stádia, různé přístupy autorů. Článek se věnuje především vývoji geopolitického uspořádání světa. Značnou pozornost autor věnuje světovému geopolitickému vývoji v 19. a 20. století. Z větší části článek komentuje a fakty dokládá historický a současný vývoj geopolitiky, sled událostí, formulování a realizaci dlouhodobých vojensko-politických záměrů jednotlivých států, zejména světových velmocí. Geopolitika byla spojovaná se vznikem a realizací řady kódů (jakýchsi doktrín), jejichž podstatnou součástí byly plány velmocí, jež se týkaly postupu v určitých, především strategicky důležitých oblastech světa (rozdělení moci ve světě). Článek byl pro mě přínosný především co se týče historických fakt.

S autorovými východiskami pro současné uspořádání světa souhlasím. Pro přesnější poznání současné geopolitiky je třeba sledovat historii. Je třeba kontextu. Každé nové uspořádání má v sobě stopy i těch předchozích, může to být uloženo i ve formě kódu, tak jak popisuje Taylor. Propojení politiky s fázemi ekonomiky, které je zde neustále zdůrazňováno, má své opodstatnění. Politická dominance s ekonomickou mocí velice úzce souvisí, tak jak to můžeme v současnosti vidět u Spojených států. To že by vzestupná fáze Kondratieffova cyklu v blízké budoucnosti pomohla problémům Jihu, je ale podle mého nepravděpodobné. Pro zlepšení situace Jihu je potřeba změnit uvažování Severu, bez ohledu na fáze ekonomiky.

Ekonomická a politická nadvláda USA se mnohým státům, včetně těch evropských, příliš nelíbí. Je to pochopitelné, protože jejich dominance se projevuje pronikáním „amerického“ do života zbytku světa. To je trnem v oku zejména islámskému světu. Revolta islámského fundamentalismu ještě pravděpodobně významně ovlivní toto období, či udá stěžejní motiv pro pojmenování období dalšího.

Článek je co do tématu vcelku netradiční, vcelku zajímavý, i když se přiznám, někde jsem měl problémy pochopit, o co se přesně jedná. Výklad o tzv. heartlandu může mít své opodstatnění, ale je otázka, zda by v současnosti „ovládnutí“ takového prostoru (Rusko, ...) přispělo k posílení nějaké moci. Ještě na začátku 20. stol., resp. do 2. světové války, by to dané moci přineslo nějaký profit navenek, respekt ostatních států aj., v současné době ale nejde o to, aby stát ovládal přímo či nepřímo co největší území. Je dobré, aby se země raději spojovaly do společenství různého stupně integrace, a tedy se spojily při řešení v současnosti dost aktuálních globálních problémů a předcházení ozbrojených konfliktů (před. v bývalých koloniích, boje jsou zčásti důsledkem kolonialismu, a vyspělé země by se měly snažit o nápravu, i když je to složité) apod. Je ale samozřejmé, že i v současnosti hrají důležitou a téměř ústřední roli nadále USA. Rozhodně se bude posilovat Čína, předpokládáme, že jen ekonomicky, ne politicky... Ozbrojené konflikty mezi vyspělými zeměmi lze naprosto považovat za přežitek, přesto jsou problémy z důvodů nacionalistických. Jistou hrozbou do budoucna mohou znamenat některé arabské státy, ty by se mohly pokoušet o ovládnutí okolních území, podtržené nábožensky, ale ve skutečnosti by jich k tomu vedly jiné důvody... Heartland může být ohrožován z jihu, jak podotkl Mackinder.

Článek velmi obsáhle zhodnocuje geopolitický vývoj světa v 20. století. V ohnisku zájmů jsou světové moci, mezi které je nemožné se probít. Doba, kterou autor zkoumá, je jednoduchá v tom smyslu, že vždy byl územně definovaný nepřítel, vždy se jednalo o souboj státních uskupení ať už je ovládala jakákoli ideologie. V současnosti takto zjednodušeně svět vnímat už nelze, hlavním nepřítelem, proti kterému jsou snahy především soustředěny, je problematický terorismus, který bohužel není koncentrován do jednoho státního útvaru ale je rozptýlen ve všech společnostech světa. Souboj mocností současného světa lze nyní především vnímat ekonomicky.

Nepochybně zajímavá je Mackinderova teze o kolumbovské a post-kolumbovské éře. I když působí poněkud zjednodušeně, kus pravdy na ni zcela určitě je. Krátká se mi zdá druhá přechová doba mezi geopolitickými cykly „britské dominance“ a „studené války“. V roce 1945 sice skončila 2. svět. válka, východní blok však ve své plné síle vznikl až o několik let později, proto bych spíše jako přechodné období navrhoval roky 1945-8. Na konci Taylor nabízí možné geopolitické světové uspořádání na prahu 21. stol. Namísto Afriky bych na tomto místě zmínil spíše jihovýchodní Asii jako rychle rostoucí ekonomickou sílu.

Beck, U. (2004) Světová riziková společnost ještě jednou: hrozba terorismu. In Beck, U.: Společnost světového rizika. Sociologické nakladatelství, Praha, str. 397-418.

S autorem mohu jen souhlasit, hrůzy 11.9.01. je skutečně nutno chápat jako střet dvou kultur a bez vzájemného dialogu především s islámem nelze dosáhnout míru ve světě. Nelíbí se mi zde dosti populistické kritizování G.W. Bushe, který podle mého soudu vede USA správným směrem.

Autor bere svět po útocích z 11. září 2001 jako naprosto jiný než před nimi. Bere snad ten nejvážnější scénář, který mohl nastat či nastal. Rozhodně nechci terorismus podceňovat, ale myslím, že se svět nezměnil až tak dramaticky, jak je popisován v článku. Spíše si myslím, že útoky sice vyvolaly ráznou a prudkou odezvu, ale ta postupem času jakoby vyšuměla v zapomnění. Stejně prudká odezva opět nastane zas až po dalších útocích, které pravděpodobně dříve nebo později opět přijdou. Reakce na odvetu jsou nejednotné. Situaci nevyřeší snaha o zlikvidování potenciálních teroristů, ale spíše snaha o nalezení a vyřešení důvodů, které vedou mnohé skupiny lidí k takové nenávisti vůči jiným lidem, společnostem a národům. Souhlasím s názorem autora, že Bushova politika může v teroristech posílit víru, že

svými činy mohou Spojeným státům vážně uškodit. Jenže samotného mě nenapadá, jaká reakce na takový teroristický akt by mohla být vhodnější.

Terorismus – pojem donedávna nepoužívaný. Pojem, který uzrel světlo světa v minulom storočí. Pojem, ktorým by naša slovná zásoba nebola obohatená nebyť mocenskej politiky niektorých štátov. Ano, sú to práve štáty „vyspelého“ sveta, ktoré svojou politikou vytvorili túto, tzv. hrozbu. Nechcem týmto samozrejme spochybňovať úmrtia ľudí, ktorých terorizmus pripravil o život. Chcem však poukázať na to, že vlna nevole proti „zotročeniu“ v prípade niektorých krajín má svoj povod väčšinou za ich hranicami – v západnej civilizácii.

Samozrejme niekto by mohol namietat', že Západ sa tento problém pokúša riešiť. Bohužiaľ nešťastným spôsobom, kedy si nevidí na špičku nosu. Vojnovými inváziami totiž nič nevyrieši. Riešenie sa podľa mňa totiž nachádza v zmene politiky voči týmto krajinám.

Autor podle mého názoru v článku dobře zhodnotil situaci v globální společnosti po 11. září. Dobře popsal globální problémy společnosti a rozdíly mezi nimi. V případě terorismu mě zaujala jeho teze o určování identity nadnárodního teroristy mocnými vládami a státy. Myslím si, že důkazem toho je například snaha americké vlády najít jednoho konkrétního nepřítele (přestože v případě globálního terorismu to není možné), důsledkem pak byla válka v Afghánistánu. Došlo sice k zatýkání teroristů na více místech planety (například autorem zmiňovaný Hamburk), ale tato válka byla asi nejviditelnější odvetou za útok na USA.

Podle mého názoru si autor trochu odporuje tvrzeními, že jako důsledek teroristického útoku je tu pro zajištění bezpečnosti zpátky stát, zároveň ale uvádí, že pro zachování vnitřní bezpečnosti je potřeba aliancí, mezinárodní spolupráce.

Beck v příspěvku rozvíjí svou kritickou teorii moderního vývoje západní společnosti. Snaží se především reflektovat meze vývoje společnosti, které si sama svým rozhodováním a jednáním utváří. Beck jasně ukazuje, že světová společnost svým rozhodováním a jednáním dokáže ohrozit sebe samu! Autor v článku naráží především na aktuální rizika druhé poloviny 20. století jakým je především hrozba světového terorismu, jak se svět změnil po událostech 11. září. Hlavní zájem Becka představuje aktuální vývoj současné moderní společnosti ve své systémové komplexitě, jež zkoumá v historickém kontextu. Kniha, z níž je tento úryvek patří k nejvýznamnějším sociologickým knihám současnosti, jeho přístup a především pojem riziková společnost již ve světové sociologii zdomácněl. Úryvek z knihy byl pro mě velmi podnětný a přínosný.

Autorova myšlenka o přerodu světa po 11. září rozhodně stojí za úvahu. Svět se s pokračující globalizací mění. Stát jako suverénní jednotka tu byl již příliš dlouhou dobu na to, aby dokázal tomu, co se okolo něj děje, dál odolávat. K autorovu řešení globálních problémů globálními jednáními bych snad ještě doplnila známe „mysli globálně, jednej lokálně“. V současné propojené společnosti má naše jednání vždy nějakou globální ozvěnu. Je tedy třeba vždy přemýšlet o důsledcích na globální úrovni, zatímco jakékoliv jednání je nejučinnější zasadí-li se právě do určitého prostředí s jasně poznanými podmínkami.

Po 11. září svět poznal, čeho je terorismus schopen. Je to nová forma války, boj materiálně slabšího proti silnějšímu. Terorismus je provokace. Odpověď na něj je to, co rozpoutá další kola vzájemného napadání. Řešením je oboustranná tolerance, která může mít podobu Beckových kosmopolitních států.

Autor tvrdí, že problémem Ameriky v současnosti je to, že je svobodnou společností, která se zakládá na otevřenosti, společně sdílené etice a řádu a vyskytuje se v blízkosti států, jejichž vlády toto zajistit nejsou schopny. První věc, která je výrazná – autor má evidentně na mysli

Spojené státy, proč o nich mluví jako o Americe? Proč mezi ně klade rovnítko? Současné USA podle mého názoru dávno nejsou demokratickou zemí. Svůj „neřád“ označují jako řád. Společnost žijící na jejich území je tak „demokratická“, až je omezující. Paradoxy, které plynou z uznávání pravdy každého jedince, jsou zjevné. Odkud se ale bere názor, že zbytek světa se musí přizpůsobit jednomu, byť silnému, státu? Tady se možná nabízí otázka, co znamená „otevřenost“ z pohledu USA a jak ji mohou ovlivňovat ostatní země?

V článku se také objevuje názor, že snížení autonomie může vést ke zvýšení suverenity (z hlediska politického vlivu). Pravděpodobně je to možné v případě velkého, politicky a ekonomicky silného státu, ale u opaku? Na nadnárodní úrovni se přece také vytvoří určitá hierarchie vyplývající z dosavadních hranic států. Mluví se o snížení autonomie, ne o zrušení, předpokládá se tedy určité zachování významu na státní úrovni...

V článku je zmíněn zajímavý příklad z USA z privatizací řízení letového provozu, které se po 11. září raději vrátilo do státních rukou. S autorem se můžu ztotožnit v jeho pohledu na neoliberální přístup, který je dle mého osobního názoru asi i již překonaný. Většina států asi kombinuje oba přístupy. Bylo zde zmíněno jak tři osy na sebe navzájem působí, nicméně mi uniklo jak na sebe působí environmentální problémy a světový terorismus.

S autorem nesouhlasím s myšlenkou, že světu by potencionálně mohla hrozit globální finanční krize po vzoru z října 1929.

Článek pojednává o záležitostech, s kterými se v běžném životě příliš často nesetkáváme, spíše mezi odbornou veřejností, vládnoucími politickými silami apod. Zmíněná rizika ovšem mohou mít už citelnější dopady na obyvatelstvo. Podle Becka se v současném stále více globalizovaném světě hroutí opory národních států zevnitř i zvnějšku. Stále více se rozhoduje v nadnárodním měřítku a místní záležitosti jsou naopak stále častěji řešeny na úrovni menších regionů. V zemích probíhá decentralizace vlády. Předpokládá, že proces globalizace je o krok před lidstvem v oblasti výše zmíněných rizik. Je stále více zřejmé, že s těmito riziky se lze vypořádat, ale pouze spoluprací na celosvětové úrovni, a to tak, že se naleznou a odstraní příčiny rizik, nikoliv jejich důsledky. Autor je zastáncem kosmopolitismu, který představuje otevření států svému okolí za účelem sjednocování vlád tak, aby bylo možné více reagovat na vznikající rizika. Jako nadějný příklad uvádí projekt evropské integrace. Stát by ale neměl být oslabován, naopak státní organizace musí být posilovány, k čemuž už dochází. Rozdíl mezi národním a nadnárodním se však stírá.

Na Beckově článku hodnotím kladně především skutečnost, že připomíná jak veškeré rizikové konflikty, jež jsou jím zmiňovány, mohou být záměrně rozpoutány. Mluví o teroristické hrozbě v souvislosti s pokrokem, který je dílem lidstva samotného a v tomto kontextu souhlasím s jeho definicí pojmu světová riziková společnost nejvíce. Autor zde vymezuje rizikovou společnost vůči její předchůdkyni – industriální společnosti. Ta byla charakterizována spíše sporem o distribuci bohatství a vědecký či technický pokrok v ní byl vnímán kladně!

Autor článku zajímavou formou upozorňuje na jednostranné chápání rizik současné společnosti, která jsou nám „vnucována“ médií, politickou garniturou. Přes všechny negativní tendence o budoucím vývoji naší společnosti hledí pozitivně vpřed a přichází s myšlenkou kosmopolitních národů. I když by bylo možno s autorem někde polemizovat, celkově bych hodnotila jeho příspěvek velmi kladně. Přivádí nás na řadu zajímavých myšlenek, které by mohli vyvolat podnětnou diskuzi.

Autor podle mě zbytečně zdlouhavě líčí postavení současné společnosti a zdlouhavě ji charakterizuje jako rizikovou. Tvzení, že vlády nejsou schopny zajistit etiku či řád dle amerického modelu mi přijde krátkozraké, neboť popírá jakékoliv historicko-kulturní kořeny dotčených (nepřizpůsobivších) vlád a států. Hlavní chybou, kterou USA v tažení proti

terorismu udělaly, je nepřizpůsobení se kultuře a tradicím jiných společností. Myslím, že v současnosti stále rostoucí vliv USA je způsoben všudypřítomnou teroristickou hrozbou a amerikanizace sice „úspěšně“ pokračuje, avšak nikdy nedokáže dosáhnout až samého základu lidské mentality.

Nenašel jsem v článku pasáž, se kterou bych v zásadě nesouhlasil, proto zde pouze vyzdvihnu postřehy, které mi přijdou vzhledem k tématu výstižné a zajímavé. Důležitý je především fakt, že záměr terorismu je ve své podstatě zlý (pokud nebudeme polemizovat o jeho příčinách). Tato forma konfliktu, hrozby, nebo chcete-li rizika je tak velmi specifická a hrůzná. Svým záměrem se liší od válek či např. pronásledování odpůrců režimů, protože jejím záměrem není vlastní prospěch, ale cizí neštěstí resp. vlastní potěšení z cizího utrpení. V historii lidstva se mi v souvislosti s tímto vybavuje snad pouze holocaust.

Velmi zajímavý a ještě více výstižný je citovaný fakt, že: „Bushův alarmismus má paradoxní účinek: poskytuje islámským teroristům to, po čem nejvíce pahnou – uznání jejich síly.“ Paradox, kterému se však nelze v současných Spojených Státech vyvarovat.

Není tak úplně pravda, že 11. září sjednotilo svět proti globálnímu nepříteli – terorismu. Bylo by tomu tak, kdyby nepřítel nepocházel z této planety. V tomto případě jde spíše o rozdělení světa na (alespoň) dva nesmiřitelné tábory. Odpůrce terorismu a sympatizanty jejich ideologie, což podle mě svět spíše rozděluje.

Poslední poznámka se týká faktu, který jsem již také zaznamenal, a sice, že vlády států se stávají stále mocnějšími, zatímco nadnárodní instituce (OSN, NATO, ...) svou moc ztrácejí. Je to důsledek teroristických útoků, mám ale strach, aby to nebyl také zárodek globálního konfliktu, možná horšího, nebezpečnějšího a více destruktivního, než jsou environmentální hrozby, globální finanční krize nebo samotný terorismus.

Otázky:

Jaký vliv má naši bezpečnost účast ČR v NATO?

Měl by Západ vojensky řešit v zájmu světového míru aktuální krizi v Bělorusku?

Ohrožuje nás narůstající počet cizinců v ČR?

Proč se islámští fundamentalé tak radikálně staví proti USA?

Je terorismus globální problém, nebo spíše problém jadrových oblastí?

Jak mohou globální instituce zamezit nebezpečí globálních rizik?

Jak by se vyvíjela ČR, kdyby připadla po II.sv.válce do západního bloku?

Pokud by se nekonal Vítězný únor 48, změnilo by se postavení ČSR a SSSR?

Jaká jsou nyní strategicky významná území o něž se velmoci přetahují?

Jak významně ovlivnilo geopolitický vývoj 20. století Japonsko?

Jak moc ovlivňuje geopolitiku náhoda jako protiklad periodičnosti?

Mohla by se za nastupující „supervermoc“, která by konkurovala USA, považovat EU?

1. Is the USA still a Nation with world power?
2. Which role plays China and Russia these times?
3. Will economical connection rule the power placement in the world?
4. Will the Muslim states play a role as a world power in the future?
5. Will Russia with their resources regain the status of a superpower?

6. Does the aim of global terrorism really have a sense? What do these people see in it as a possibility?
7. Will there be solutions by interacting with these groups and not fighting them?
8. Can the EU play the same role like the United States?
9. Do some powers maybe “want” to have terrorism to strengthen their position and policies?
10. Is this world too peaceful for some economical actors?

Lze geopolitiku jednoznačně definovat?

Které státy mají hlavní vliv na hlavní vývoj světového hospodářství?

Kam vlastně směřuje svět?

Dalo se zabránit událostem 11.září?

Jsou Spojené státy americké ti napadení a nebo sami agresori?

Je USA samotnou hrozbou pro křehký mír na světě?

- ☞ *Myslíte si, že je nejaký zásadný rozdiel medzi politikami jednotlivých mocností v otázke terorizmu?*
- ☞ *Akú úlohu môžu zohrať v otázke teroristických sietí arabské krajiny naklonené Západu?*
- ☞ *Akú úlohu podľa vás zohráva existencia médií pri posilovaní moci vlády USA? Bolo by to bez globálnych médií možné?*

Projevila se nějak v geopolitickém uspořádání světa integrace evropských států? (například vznik jednotného vnitřního trhu, společné měny atd.)

Může Evropská unie převzít po USA úlohu vůdčí světové velmoci?

Jaká je pravděpodobnost, že se vůdčí velmocí stane nějaká nová země, například Čína nebo Indie?

Je možné se proti terorismu nějak bránit (například preventivními útoky, zavedení nějakých bezpečnostních opatření atd.), nebo se stal součástí naší civilizace a musíme se s ním prostě smířit?

Může přijetí Kjótského protokolu alespoň z části vyřešit problém přibývání skleníkových plynů v atmosféře a má vůbec ještě smysl po tom, co jej USA zamítly?

- 1) Jak je možné, že vývoj lidské společnosti může ohrozit samotnou lidskou společnost?
- 2) Jakým způsobem lze bojovat proti světovému terorismu?
- 3) Je amerikanizace světa nevyhnutelná, lze ji zastavit?
- 4) Lze odhadnout na základě současného geopolitického vývoje budoucí uspořádání světa?
- 5) Světová politika je konfliktní. Lze nějakým způsobem v budoucnu zabránit tomu, aby se tyto konflikty řešily s použitím síly?
- 6) Lze si představit budoucnost jako nehegemonistické uspořádání světa?

Jakou roli mají v současném světě velmoci? Jaké jsou úkoly světových velmocí?

Jakou roli hraje náboženství na současné uspořádání moci světa?

Které státy se řadí mezi světové velmoci?

Jaká je role Číny v současném světě?

Jaké jsou rysy teroristické hrozby?

Jaké jsou možné důvody teroristických útoků extrémních organizací?

Jaké jsou v současnosti předpokládané lokality potenciálního teroristického útoku islámských extremistů?

1. Jak reagovat na terorismus?
2. Je kosmopolitní stát pro USA vůbec dosažitelný?
3. Není geopolitika vlastně nebezpečnou vědou – z hlediska poskytování důvodů a podmětů reálné politiky?

Co by mohlo zabránit takovým podobným útokům?

Jaký má význam v dnešní době NATO? Narůstá jeho význam či naopak klesá?

Jak moc by byl svět jiný, kdyby 2. světovou válku vyhrálo Německo?

❖ *(neo)liberální přístup vs. úloha státu v ekonomice*

❖ *Jaké jsou příčiny, proč islámské země či organizace pěstují nenávistný vztah k evropským zemím či k USA? Dodržují jen tzv. svatou válku, nebo jich k tomu vede něco jiného? Kromě problémů s Izraelem... A proč by měl vzniknout nový samostatný stát Palestina, když by se teoreticky Arabové mohli stát součástí některé z okolních arabských zemí (Jordánsko, Egypt, ...)? Izrael „musel“ vzniknout z národnostních důvodů.*

❖ *Čečensko je velmi malým územím na to, aby Rusko pocítilo ztrátu v případě, že by tento územní celek získal samostatnost. Proč tedy nevyjednat nezávislost, a tím předejít teroristickým útokům? Rusko si nadále drží velmocenské ambice jako kdysi SSSR?*

❖ *Bude ohroženo postavení USA ve světě, kdyby náhodou, podotýkám, že jenom náhodou, nezvládlo vyřešit situaci v Iráku? A byla by odvaha v kritických okamžicích k útoku na Severní Koreu, která sousedí s komunistickou Čínou...?*

Které ze tří uvedených os konfliktu považujete za největší hrozbu a z jakého důvodu?

Jaký je zásadní rozdíl mezi industriální (ta, která rizikové předcházela) a rizikovou společností?

Jaký je rozdíl mezi riziky v dřívějších společnostech a nynějšími riziky? Jak je člověk vnímal dříve a jak je vnímá teď? Může je vůbec vnímat?

1. Kteří činitelé budou mít rozhodující roli na vývoj současného geopolitického systému?
2. Jak se SSSR podařilo „ovládnout“ tolik zemí?
3. Je kosmopolismus opravdu tou novou silnou ideou, která spojí všechny národy?

1. Jaké mocnosti lze rozlišit v současné době?

2. Bude hrát významnější roli ekonomická či územní velmoc?

3. Jaká rovina vztahů (ekonomické, politické) je v současnosti konfliktnější?

1. Mělo by neoznačení globálních teroristů a neuskutečnění tažení proti nim za následek oslabení jejich postavení, jak z textu vyplývá?

2. Čeho vlastně chce docílit globální terorismus, daří se mu to?

3. Kdo jiný by byl schopen hrát roli „policisty světového pořádku“ kromě Spojených států amerických?

1) Jak by se měly USA (a v podstatě celá západní civilizace) začít chovat, nebo co by měly udělat pro to, aby utichla hrozba teroristických útoků proti nim. A je to vůbec ještě alespoň teoreticky možné?

2) Jaké jsou možné scénáře situace, kdyby v průběhu studené války došlo k otevřenému konfliktu mezi USA a SSSR?

3) Doopravdy by „útok z Marsu“ sjednotil nesmiřitelné světové národy a státy v boji proti společnému nepříteli?